ശ്രീഗർഗസംഹിതാ

അശ്വമേധഖണ്ഡഃ - ത്രിംശോഽധ്യായഃ

ഊർധ്വകേശ-നദാസുരവധമ് -

ഗർഗ ഉവാച -
തദോത്ഥിതശ്ചോർധ്വകേശോ രഥം ചാന്യം സമാശ്രിതഃ ..
അനിരുദ്ധസ്യ സംഗ്രാമേ യാവദായാതി സംമുഖമ് ..1..
താവദ്ബഭഞ്ജ നിശിതൈർനാരാചൈസ്തദ്രഥം പുനഃ ..
സ ഭഗ്നം സ്യംദനം ദൃഷ്ട്വാ പുനരന്യം സമാശ്രിതഃ ..2..
സോഽപി ഭഗ്നഃ ശരൈരാശു കാർഷ്ണിജേന രണേ നൃപ ..
ഏവം നവ രഥാ ഭഗ്നാ ഊർധ്വകേശസ്യ വൈ രണേ ..3..
തതഃ ക്രുദ്ധോ രണേ ദൈത്യഃ ശക്തിം ചിക്ഷേപ സത്വരമ് ..
ദൃഷ്ട്വാ താമാഗതാം വീരോ നാരാചൈർദശധാച്ഛിനത് ..4..
ഊർധ്വകേശസ്തദാ സംഖ്യേ സ്ഥിത്വാ രുക്മമയേ രഥേ ..
ആജഗാമ സ വേഗേനാനിരുദ്ധം പ്രതിയോധിതുമ് ..5..
കാർഷ്ണിജം പംചഭിർബാണൈസ്താഡയാമാസ ഹർഷിതഃ ..

ശരൈസ്തൈർനിഹതഃ സോഽപി കശ്മലം പരമം ഗതഃ
..6..
സംക്രുദ്ധോ ധനുരുദ്യമ്യ ചിത്രവാജാഞ്ഛരാന്ദശ ..
മുമോച ഹൃദയേ തസ്യ സഹസാ ഹസ്തലാഘവാത് ..7..
ശരാസ്തേ പപുരേതസ്യ രുധിരം ബഹുദാരുണാഃ ..
പീത്വാ പേതുര്യഥാ ഭൂമൗ കൂടസാക്ഷ്യസ്യ പൂർവജാഃ ..8..
ഊർധ്വകേശഃ പുനഃ ക്രുദ്ധഃ തിഷ്ഠ തിഷ്ഠേതി ച
ബ്രുവൻ ..
ബാണൈസ്തു ദശസംഖ്യൈശ്ച തതാഡ തസ്യ
മൂർധനി ..9..
സായകാസ്തേഽനിരുദ്ധസ്യ ഹ്യുഷ്ണീഷേ
പരിനിഷ്ഠിതാഃ ..
വിരാജന്തേ സ്മ രാജേന്ദ്ര ദശശാഖാസ്തരോരിവ ..10..
ന വിവ്യഥേ സ തൈർബാണൈര്യുദ്ധേ
രുക്മവതീസുതഃ ..
യഥാ പുഷ്പൈശ്ച പ്രഹതോ ദ്വിരദോ നൃപസത്തമ
..11..
ബാണാഞ്ഛതം സ്വധനുഷി നിധായാകൃഷ്യ മാധവഃ ..
ചിത്രവാജാൻസ്വർണപുംഖാന്മുമോച ബഹുരോഷതഃ
..12..
തേ ബാണാസ്തസ്യ സർവാംഗം ഭിത്ത്വാ
ശീഘ്രമധോഗതഃ ..
രുധിരാക്താ യഥാ രാജൻകൃഷ്ണഭക്തിപരാങ്മുഖാഃ
..13..
ശരസംഘൈശ്ച സ ഹതോ പംചതാം പ്രധനേ ഗതഃ ..
ഹാഹാകാരശ്ച തത്സൈന്യേ ബഭൂവ നൃപസത്തമ ..14..
തദാ ജയജയാരാവോ യാദവാനാം ബഭൂവ ഹ ..
അനിരുദ്ധോപരി സുരാഃ പുഷ്പവർഷാം പ്രചക്രിരേ
..15..

ഊർധ്വകേശസ്തു പ്രധനാദ്ദിവ്യദേഹേന യാദവ ..
യയൗ വിമാനമാരുഹ്യ സ്വർഗം സുകൃതിനാം പദമ് ..16..
ഭ്രാതാരം നിഹതം ദൃഷ്ട്വാ നദഃ ശോകേന പൂരിതഃ ..
കുഞ്ജരസ്ഥോ ഗദം ബാണൈഃ കുഞ്ജരസ്ഥം ജഘാന
ഹ ..17..
ആഗതാൻസായകാന്ദൃഷ്ട്വാ ധനുർധാരീ ഗദോ മഹാൻ
..
താൻപ്രചിച്ഛേദ ബാണേനാനിരുദ്ധസ്യ പ്രപശ്യതഃ ..18..
നദസ്തദൈവ സംക്രുദ്ധോ ഭ്രാതൃശോകപരിപ്ലുതഃ ..
അകരോദ്വിഗജം ബാണൈഃ സംഗ്രാമേ
രോഹിണീസുതമ് ..19..
ഗജസ്തു ശതബാണൈശ്ച ഭിന്നാംഗഃ പംചതാം ഗതഃ ..
നിപപാത ഗദോ ഭൂമൗ തദദ്ഭുതമിവാഭവത് ..20..
തതഃ ക്രുദ്ധോ ഗദാം നീത്വാ ഹംതും ശത്രും രണേ ഗദഃ ..
ആജഗാമ ജ്വലച്ഛീഘ്രം സിംഹഃ സിഹം വനേ യഥാ ..21..
ആഗതം തം ഗൃഹീത്വാ തു ശുണ്ഡാദംഡേന തദ്ഗജഃ ..
ചിക്ഷേപ സ ഗദം രാജന്നാകാശേ ശതയോജനമ് ..22..
പതിതഃ ഖാത്സമുത്ഥായ ശുണ്ഡദംഡം പ്രഗൃഹ്യ സഃ ..
പാതയാമാസ ഭൂപൃഷ്ഠേ ഭ്രാമയിത്വാ ഗജം ഗദഃ ..23..
ഗജോ മൃത്യും ഗതോ യുദ്ധേ വിസ്മിതോ‌ഭൂന്മഹാസുരഃ
..
ജഗ്രാഹ സ്വഗദാം ഗുർവീം ശ്ലാഘാം കൃത്വാ ഗദസ്യ ച
..24..
ശീഘ്രം തമാഹ്വയാമാസ ഗദം വീരം ഗദാധരമ് ..
തഥാ സോ‌പി നദം ദൈത്യം സംഗ്രാമാർഥേ വിശാം
പതേ ..25..
നദഃ പ്രത്യാഹ വചനം ത്വം മനുഷ്യോ‌സി യാദവ ..
തസ്മാല്ലജ്ജാം കരിഷ്യാമി കഥം യുദ്ധം കരിഷ്യസി
..26..

പൂർവം പ്രഹാരം കുരു മേ പശ്ചാത്ത്വം തു ന ജീവസി ..
ഇതി ശ്രുത്വാ ഗദഃ പ്രാഹ യഥാ വൃത്രം പുരംദരഃ ..27..
ഗദ ഉവാച -
ന കിംചിത്തേ പ്രകുർവംതി യേ വദന്തി മുഖൈന വൈ ..
ന വദംതി രണേ ശൂരാ ദർശയംതി പരാക്രമമ് ..28..
ഇതി ശ്രുത്വാ നദഃ ക്രുദ്ധോ ഗദസ്യ ഹൃദയേ നദൻ ..
താഡയാമാസ രാജേന്ദ്ര ഗരിഷ്ഠാം മഹതീം ഗദാമ് ..29..
ഗദയാ താഡിതോ വീരോ ന ചചാല മൃധേ ഗദഃ ..
മദോന്മത്തോ യഥാ ഹസ്തീ ബാലേന മാലയാ ഹതഃ ..30..
കഥയാമാസ വീരാഗ്ര്യോ ദാനവം വീക്ഷ്യ ലജ്ജിതമ് ..
സഹസ്വൈകം പ്രഹാരം മേ യദി വീരഃ പരംതപ ..31..
ഇത്യുക്ത്വാ നിജഘ്നാനാഥ ലലാടേ ഗദയാ ഭൃശമ് ..
സ ചാപി തം രുഷാ സ്കംധേ താഡയാമാസ ധർമവിത് ..32..
ഏവം ഭൃശം പ്രകുർവംതൗ ഗദായുദ്ധവിശാരദൗ ..
ഗദായുദ്ധം പ്രകുർവാണൗ പരസ്പരവധൈഷിണൗ ..33..
അന്യോന്യഘാതവിമതൗ ക്രോധയുക്തൗ ജയോദ്യതൗ ..
ന കൗ വൈ തത്ര ജീയതേ ന പ്രഹീയതേ കോഽപി തു ..34..
ഭാലേ സ്കംധേ തഥാ മൂർധ്നി ഹൃദി ഗാത്രേഷു സർവതഃ ..
രുധിരൗഘപ്ലുതൗ ക്ലിന്നൗ കിംശുകാവിവ പുഷ്പിതൗ ..35..
തയോരാസീന്മഹായുദ്ധം ഗദാഭ്യാമേവ സംയുഗേ ..
വിസ്ഫുലിംഗാൻക്ഷരംത്യൗ ദ്വേ ഗദേ ചൂർണീബഭൂവതുഃ ..36..

തയോര്യുദ്ധമഭൂദ്ഘോരം ബാഹുഭ്യാം ഗദദൈത്യയോഃ ..
തദാ രാമാനുജഃ ക്രുദ്ധോ ഭുജാഭ്യാമുപഗൃഹ്യ തമ് ..37..
പാതയാമാസ ഭൂപൃഷ്ഠേ മഹിഷം ഹരിരാഡ്യഥാ ..
തദാ ദൈത്യസ്തു തസ്യാപി ഹൃദി ജഘ്നേ പ്രമുഷ്ടിനാ
..38..
തദാ സോഽപി ശിരസ്യേകം മുഷ്ടിം ബദ്ധ്വാ ജഘാന ഹ ..
മുഷ്ടിഭിർജാനുഭിഃ പാദൈസ്താലസ്ഫോടൈശ്ച
ബാഹുഭിഃ ..39..
പരസ്പരം ജഘ്നതുസ്തൗ സംദഷ്ടാധരപല്ലവൗ ..
തതഃ ക്രുദ്ധോ രണേ ദൈത്യോ ഗദസ്യ ചരണം ബലാത്
..40..
ഗൃഹീത്വാ ഭ്രാമയിത്വാ ച പാതയാമാസ ഭൂതലേ ..
തദാ ഗദഃ സമുത്ഥായ ഗൃഹീത്വാ ചരണം രിപോഃ ..41..
ഭ്രാമയിത്വാ ഗജോപസ്ഥേ നിജഘാന രുഷാ ജ്വലൻ ..
പുനർദൈത്യം സമുത്ഥായ ഗൃഹീത്വാ രോഹിണീസുതമ്
..42..
ചിക്ഷേപ ചൗജസാ രാജൻഗഗനേ ശതയോജനമ് ..
പതിതോഽപി സ വജ്രാംഗഃ കിംചിദ്വ്യാകുലമാനസഃ ..43..
ചിക്ഷേപ ഗഗനേ ദൈത്യം യോജനാനാം സഹസ്രകമ് ..
പതിഽതോപി സമുത്ഥായ പുനര്യുദ്ധം ചകാര സഃ ..44..
ഗദോ നദം നദോ ഗദം നിജഘ്നതുഃ പരസ്പരമ് ..
പ്രമുഷ്ടിഭിശ്ച ദാരുണൈർമഹദ്രണേ നൃപേശ്വര ..45..
ദംഡാദംഡി മുഷ്ടാമുഷ്ടി കേശാകേശി നഖാനഖി ..
ദംതാദംത്യുഭയോര്യുദ്ധം ഘോരമേവ ബഭൂവ ഹ ..46..
ഇത്ഥം നിയുദ്ധമാനൗ തൗ പ്രകുർവംതൗ രണം പുനഃ ..
പാദേ പാദം ഹൃദി ഹൃദം കരേ കരം മുഖേ മുഖമ് 47..
അന്യോന്യമിത്ഥം സംലഗ്നൗ പരസ്പരവധൈഷിണൗ ..
ബലാക്രാംതാവുഭൗ തൗ ദ്വൗ പതിതൗ ച മുമൂർച്ഛതുഃ
..48..

ഇത്ഥം ദൃഷ്ട്വാ തയോര്യുദ്ധം യാദവാശ്ചൈവ ദാനവാഃ ..
ഗദോ ധന്യോ നദോ ധന്യഃ പ്രോചുർവാക്യമിദം നൃപ ..49..
ഗദം നിപതിതം ദൃഷ്ട്വാഽനിരുദ്ധഃ ശോകപൂരിതഃ ..
ചൈതന്യം കാരയാമാസ ജലേന വ്യജനേന ച ..50..
തദൈവ സോഽപി രാജേന്ദ്ര ഉത്ഥിതഃ ക്ഷണമാത്രതഃ ..
ക്വ നദഃ ക്വ നദോ യാതോ ത്യക്ത്വാ യുദ്ധം ഭയാന്മമ ..51..
നിരീക്ഷ്യ ദാനവം തത്ര മൂർഛിതം പംചതാം ഗതമ് ..
ചക്രുർജയജയാരാവം യാദവാശ്ചൈവ ദേവതാഃ ..52..

ഇതി ശ്രീഗർഗസംഹിതായാം ഹയമേധഖണ്ഡേ ഊർധ്വകേശനദദൈത്യവധോ നാമ ത്രിംശോഽധ്യായഃ ..30..

ഹരിഃ ഓം തത്സച്ഛ്രീകൃഷ്ണാർപണമസ്തു ..

GO TOP